

İnternet ve Toplumsal Hareketler: İsyan Ağları

Anahtar Kelimeler: “Dijital Aktivizm”, “Anonymous”, “Occupy Hareketi”, “Tekno-eylemciler”, “Gezi Direnişi”, “Yeni Medya”, “Siberuzam ve Sokak”, “İnternet ve İsyan Ağları”, “İnternet Kültürü”, “Sosyal Dönüşüm”, “Redhack”, “Korsan Hareketi”, “Toplumsal Hareketler ve İnternet”, “Wikileaks”, “Hacktivizm”

Şevket Uyanık*

Bu makalede dijital aktivizmin kökenlerine inip, günümüzde gerçekleşen ve sokakla bütünleşen eylemleri inceleyeceğiz. İnternette ve kablosuz iletişim ağlarından beslenen toplumsal hareketler incelenirken, bu hareketlerin Türkiye’deki yansımalarına da göz atmaya çalışacağız. Ayrıca Gezi Eylemleri’ndeki internetin etkisini kişisel deneyimlerden yararlanarak açıklamaya çalışacağız. Bildiğiniz üzere Korsan Hareketi’nin doğuşu da *thepiratebay* adlı internet sitesinin kapanması ile oldu ve buradan tüm dünyaya yayıldı. Bu hareket içindeki deneyimlerden de yazı içerisinde bahsetmek ve internet demokrasisini ortaya çıkaran bu politik tecrübeden yararlanmak, sunumun çerçevesi içinde tamamlayıcı bir rol oynayacaktır.

Gözetim kavramını **Jeremy Bentham**, Fransız Devrimci Millet Meclisi (1791) tarafından basılan *Panoptikon* adlı kitabında şöyle tanımlıyor; “bugüne kadar örneği görülmemiş, insan zihni üzerinde zihinsel iktidar elde eden yeni bir yöntem”. Gözetleme ve güvenlik kavramları bizleri tek bir toplum yapısına doğru götürürken, özellikle 9/11 ‘den sonra çıkarılan yasalarla ve kolluk birimlerine tanınan sonsuz haklarla birlikte, **Foucault**’nun tasvir ettiği toplumun içinde, iletişimin öznesi değil bilginin nesnesi olarak var olmaya çalışıyoruz ya da gerçekten burada kayboluyoruz, var olamıyoruz. Sosyolog **Jean-Claude Paye** *Hukuk Devletin Sonu* adlı çalışmasında 11 Eylül’den 45 gün sonra ABD’nde imzalanan “Patriot Act” yasasına vurgu yaparken, insan hakları ihlalleri ve özel hayatın dokunulmazlığı gibi konularda yaşananlara dikkat çekmişti. Bu yasa “düşman ve teröristleri yakalama” kılıfı altında insanları, yönetime karşı girişilen her türlü gösteriyi, grevi, yürüyüşü, barışçıl eylemi terör suçları ile ilişkilendirilebilir kılıyordu. Bu yasanın getirdiği bir başka unsur da, **“internet ya da farklı türden bir ağ üzerinden”** makul şüphe olmadan devletin tüm

---

* İstanbul Üniversitesi İktisat Sosyolojisi Yüksek Lisans öğrencisi ve Korsan Parti Hareketi sözcüsü

iletişim yollarını izleyebilmesi, özel e-postaları bile takip edebilmesi ve gözetimi tüm yaşam/iletişim alanlarına yayabilmesidir.

İnternet ağlarının toplumsal yapıyı dönüştürmesi, klasik anlamda iktidar ilişkilerinin toplumdaki istekleri karşılamadığını göstermektedir. İnternetin ilk günlerindeki özgür yapısında olmadığı açıktır ki yöneten kesimler interneti, insanları gözetlemenin ve fişlemenin bir yolu olduğunu düşünüp tüm yatırımlarını dikizleme üzerine yapmaktadır. Vatandaşlar mahremiyetlerini gittikçe yitirirken ve yine tüm hayatlarımız çevrimiçi vaziyette devletler, şirketler ve kurumlar tarafından rahatça izlenirken, yöneten iradeler gittikçe daha merkezi ve totaliter bir hale bürünmektedir. Bu sebeplerden dolayı insanlar korkusuz bir şekilde tekrardan sokakları keşfetmeye, internet ağlarının zihinleri birleştiren gücü sayesinde hem bu platformlarda eylemler yapmakta, örgütlemekte, hem de sokakla dijital hareketleri bütünleştirmektedir. İnternet ifade özgürlüğünün önemli bir aracıdır fakat devletler gözetleme teknolojilerine yaptığı yatırımlarla bu alanı da tıpkı hayatlarımızın bir kısmı gibi işgal etmiştir. İnternet, sokak ve eylemleri bu bakış açısından değerlendirmek, anonimlik, şifreleme gibi savunma yöntemleriyle bu otoriter süreci özgürlük lehine nasıl çevirebileceğimize değinmek de bu bildirinin konuları arasındadır.

İnternetle bütünleşen bu hareketler, kalıplaşmış ve temsil mekanizmasını minimuma indiren siyasi partilere inanmıyor, geleneksel medyaya güvenmeyip alternatif medyaya güveniyor ve onu en etkin şekilde kullanıp içerik üretiyor, biçimsel, merkezi ve liderli yapıları reddediyor, yerel örgütlenmelere, toplu tartışmalara ve kolektif bilince dayanıyor. Amacımız, bu dönüşüm içerisindeki öğeleri ortaya koymak, gözlemlere dayalı varsayımları pratik açılımlarla birleştirebilmek ve bunlarla ilgili tartışmalara yol açmaktır.